

INFORME TÈCNIC PER DECLARAR D'URGÈNCIA LES ACTUACIONS: Treballs d'instal·lació, manteniment i retirada de boies del Parc Natural del Montgrí, les Illes medes i el Baix Ter i del Parc Natural del Cap de Creus.

1.- Antecedents

El Parc Natural del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter (en endavant PNMMBT) es va crear per la Llei 15/2010, de 28 de maig de 2010, amb l'objectiu principal d'unificar la normativa de protecció dels tres espais que conformen el parc natural (Massís del Montgrí, les Illes Medes i el Baix Ter).

La Llei inclou diverses figures de protecció: dins la delimitació de parc natural s'inclouen el Massís del Montgrí, una part dels aspres de l'Escala, una part dels Aiguamolls del Baix Ter, el riu Ter i l'àmbit marí de la costa del Montgrí; s'inclou com a reserva natural parcial una part dels Aiguamolls del Baix Ter, l'àmbit marí de les Illes Medes i s'inclou com a reserva natural integral la part emergida de les Illes Medes. Les activitats dins de les reserves de Medes queden regulades pel Decret 222/2008.

El Parc Natural de Cap de Creus (en endavant PNCC) es va crear per la Llei 4/98, de 12 de març de protecció de Cap de Creus, creant així el primer parc natural marítim terrestre del país. La costa, de gran valor paisatgístic, és abrupta i retallada amb impressionants penya-segats i recòndites cales. La complexitat de la morfologia de la costa i la transparència de les aigües que envolten el cap de Creus determina una extraordinària riquesa submarina de la qual les praderies de posidònia i els fons coral·lígens en són els millors testimonis.

La Llei estableix la delimitació, dins del PNCC, d'una sèrie de zones amb diferents graus de protecció. Pel que fa a la part marina, és parc natural l'entorn de la península del cap de Creus des de la punta del Bol Nou fins a la punta Falconera. A l'interior d'aquesta zona s'estableixen 2 reserves naturals parcials: Cap Gros - Cap de Creus i el Cap de Norfeu. També hi ha una reserva natural integral a la cara nord de l'illa de s'Encalladora.

Algunes de les activitats que es realitza a l'àmbit marí d'ambdós parcs naturals són el submarinisme i la navegació en creuers amb fons de vidre. La primera és una activitat que necessita una regulació específica (article 8.2.d, de la Llei 4/1998). Un dels aspectes que cal regular, són els punts de fondeig per a les embarcacions de les diferents empreses que actualment operen en l'espai marí del PNCC i del PNMMBT.

És competència de la Generalitat, i en concret del Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural, la creació i el manteniment de les condicions necessàries que permeten que l'activitat d'immersió als parcs naturals esmentats es faci amb seguretat i, a la vegada, vetllant per la preservació del valuós patrimoni submergit d'aquests parcs. Entre aquestes condicions a mantenir es troba la senyalització, mitjançant boies, de les zones habilitades per a l'ús i/o gaudiment de l'espai marí en la realització de les diferents activitats permeses. Així doncs, és competència de la Generalitat la instal·lació, manteniment i retirada de boies internes i/o externes que delimiten:

- les zones perifèriques de les reserves naturals parcials
- els espais on és possible realitzar itineraris submarins comentats
- els espais on poden amarrar les embarcacions particulars, els creuers turístics i els creuers de fons de vidre
- els espais on els centres de busseig poden fer immersió
- els espais on els particulars poden fer immersió

L'activitat del submarinisme és molt intensa als municipis empordanesos, especialment en alguns indrets d'ambdós Parcs. Així entre els municipis dels dos Parcs, hi ha 29 centres d'immersió (comptant 2 a Sant Pere de Pescador que operen a les dues zones), del 117 que hi ha a Catalunya. Cal destacar que dins de la Reserva Natural Parcial marina de les illes Medes i en el marc regulat pel PRUG, durant l'any es fan unes 60.000 immersions de submarinistes i 12.000 de recorreguts sense mitjans de respiració artificial. Aquestes xifres converteixen aquesta Reserva en l'espai protegit amb més densitat d'immersions del món i fan que, segons dades de l'Ajuntament, aquesta activitat suposi el 25% de la economia de l'Estartit. En el cas del PNCC, no es tenen dades exactes, però s'estima que el nombre d'immersions podria ser superior a les 40.000 anuals.

Pel que fa a la navegació d'esbarjo, els dos parcs donen espai a usuaris 8.488 amarraments d'esbarjo i 151 de pesca professional, als que cal afegir les embarcacions de pas.

Port	amarres esportius	Pesca professional
Port de Roses	561	75
Port de Port de la Selva	870	19
Port de Llançà	550	20
Port de l'Escala	1289	25
Port de l'Estartit	918	12
Port Esportiu Empuriabrava	4300	
TOTAL	8488	151

A aquestes activitats cal afegir altres com els creuers turístics abans esmentats, la navegació amb altres estris com caiac, paddlesurf, windsurf...

2.- Justificació de la emergència

2.1. Raons per obligacions legals

En el cas del PNMMBT, el Decret 222/2008 regula les activitats, fixa les boies corresponents a cada una en l'àmbit de la Reserva Natural Parcial Marina de Medes i que el període per a les immersions és d'1 de gener a 31 de desembre, per tant estableix l'obligatorietat de prestar el servei tot l'any als centres d'immersió autoritzats. A més, es preveuen 90 boies per a embarcacions d'esbarjo i dues per a creuers que volen fer bany. A més hi ha una sèrie de boies perimetrals, inscrites a la plataforma ATON de Puertos del Estado, que delimiten l'àmbit del Parc i les zones regulades, de manera que l'usuari pugui conèixer quan entra en una zona amb una o altra regulació. Aquesta informació també apareix a les cartes marítimes.

Les boies perimetrals tenen elements de seguretat (ànodes) que es desgasten més ràpid que les cadenes, de manera que avisen en cas de desgast, de la conveniència de substituir la cadena. Aquests ànodes s'han de revisar cada sis mesos, tasca que s'hauria de fer al llarg del mes d'abril o principis de maig, en cas contrari no es pot garantir que la zona quedi senyalada, produint pèrdues materials (una boia pot tenir un cost de fins a 25.000 en funció de la fondària a la que s'instal·la) i risc d'accident, incomplint a més les obligacions de manteniment que comporten l'autorització de les mateixes.

En el cas del PNCC no existeixen encara aquestes boies perimetrals que delimitin les diferents zones regulades, ni tant sols per la reserva natural integral. Tot i això el Pla de Protecció del Medi Natural i el Paisatge, preveu que el Pla rector d'ús i gestió del parc natural ha de definir les condicions amb les quals s'ha de desenvolupar l'activitat d'immersió, submarinisme, pesca submarina, fondeig o amarratge, navegació amb motor o sense o amb altres ginys flotants a pedals, remos o similars en l'àmbit del Pla especial. En aquest moment l'única ordenació que desenvolupa aquest punt són les boies habilitades i que haurien d'instal·lar-se abans de començar la temporada a Setmana Santa.

2.2. Raons de conservació dels valors naturals

La instal·lació de boies en zones amb hàbitats sensibles és clau per a fer compatible la conservació dels valors naturals amb les activitats lúdiques que s'hi desenvolupen. Per aquest motiu cal disposar d'aquestes boies no solament a les zones on la norma recull la seva presència, sinó que també en aquelles zones en les que l'ancoratge reiterat pot provocar danys en els hàbitats marins, que en alguns casos estan protegits, com passa en part de les boies que es troben en zones amb posidònia i els fons coral·lígens, però també tenen la finalitat de definir on s'intensifiquen els usos i on queden més restringits, o permeten dissuadir desembarcar en zones d'hàbitats sensibles com els hàbitats de tenasses (*Lithophyllum byssoides*).

Moltes de les boies de tots dos parcs s'instal·len temporalment, per cobrir el període de més afluència, que s'inicia per Setmana Santa i s'allarga fins a finals d'octubre amb la finalitat, entre altres, de dissuadir d'ancorar i afectar als hàbitats amenaçats de la zona o que l'activitat es faci en zones on interessa que hi hagi una intensitat d'usos més reduïda, com passa en alguna àrea que queda prop de zones de nidificació d'espècies amenaçades. Hi ha antecedents de gran mortalitat involuntària de ratpenats amenaçats, per causa de l'activitat del submarinisme. En casos així, les boies poden actuar de manera que l'usuari s'allunyi d'aquests espais més sensibles. En aquest cas concret les boies interessa es puguin instal·lar abans de finals d'abril, abans que comenci el període de nidificació i que la colònia pugui recuperar-se.

2.3. Raons d'impacte econòmic sobre els sectors

La no instal·lació de les boies tindria un impacte negatiu molt greu sobre la economia local. En aquests moments els parcs estan disposant mesures d'emergència mitjançant el Règim d'Autonomia Econòmica dels Parcs, però aquest no permet fer cap tipus de contractació diferent a la del contracte menor, de manera que solament poden pal·liar l'impacte respecte a l'activitat a Setmana Santa, però no de períodes futurs.

En el gràfic de la figura 1, corresponent únicament a la Reserva Natural Parcial Marina de les Medes, es pot veure com, en un any mig, la temporada comença a l'abril (setmana santa), creix al març i continua fins a finals d'octubre. La pujada al maig es centra en l'activitat a finals d'aquest mes, per l'afluència de visitants francesos, atès que tenen un període de vacances en aquesta època i que més de la meitat de les immersions corresponen a usuaris de nacionalitat francesa. Cal indicar que, pel Decret 222/2008 no es pot ancorar en la Reserva i, per tant, no es pot fer l'activitat si no hi ha les boies.

Els 8.488 amarraments que hi ha entre els dos Parcs, tenen també inicien l'activitat a Setmana Santa però en aquest cas el pic de finals de maig no és tant accentuat i és a finals de juny quan l'ocupació es dispara. Aquests usuaris, acostumen a sortir de manera regular a navegar i la presència de tots dos Parcs és un gran atractiu per a ells, de manera que les instal·lacions d'amarrament que tenen els Parcs, tenen un gran interès per a aquest sector també. La no instal·lació els priva d'anar a indrets on els hàbitats no permetin l'ancoratge.

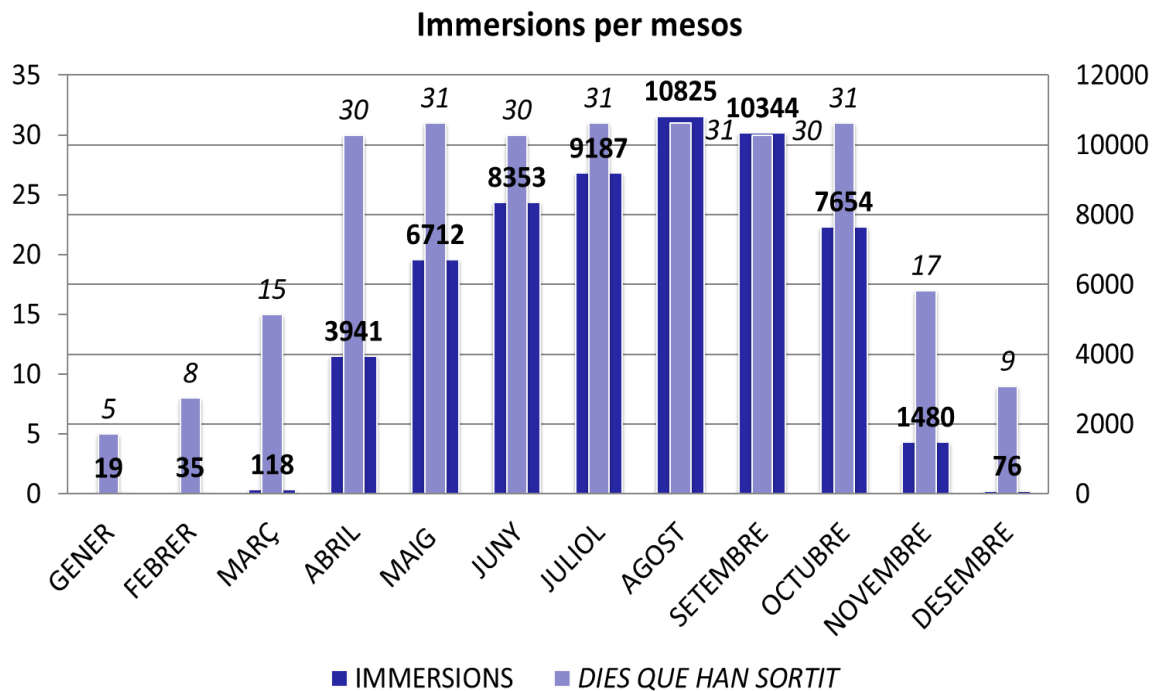

Figura 1: Número d'immersions per mes (en negreta) i número de dies en que s'ha pogut sortir a fer immersió en algun moment (en cursiva), a la Reserva Natural Parcial Marina de les Medes.

2.4. Raons sobre el lucre cessant

Desenvolupant el Decret 222/2008, l'Ordre TES/178/2018, regula l'autorització a centres d'immersions per tal de poder anar a la Reserva Natural Parcial, amb una sèrie de limitacions com el nombre d'immersions anuals i simultànies que hi ha, així com la necessitat d'operar únicament des de les boies. La manca d'aquestes fa que hi hagi un perjudici econòmic per possibles demandes per lucre cessant de les empreses autoritzades i de possibles danys i perjudicis atès que la manca d'actuació de l'administració competent els estaria impeding fer la feina que tenen autoritzada i per a la que estan dimensionats.

2.5. Raons de seguretat

La normativa que fa referència a la navegació ve regulada a través de la "Resolución del Capitán Marítimo de Palamós de 23 de Mayo de 2014, por la que se determinan y desarrollan las Normas Generales de Navegación y Seguridad en las Aguas Marítimas comprendidas en el ámbito geográfico de competencias de la Capitanía Marítima de Palamós (Girona)".

L'esmentada resolució preveu que a les zones de bany i de parada, no es pugui navegar a una velocitat superior als 3 nusos. Aquest límit també és el que recull en la disposició transitòria del Reial Decret 1005/2017 i l'aplica també a la zona perifèrica una franja de 200 metres de la costa.

En el cas del PNMMBT es va optar per l'esmentada senyalització perimetral de la zona regulada, que ha jugat un paper clau en evitar que en aquest espai natural, que és el que té major densitat d'immersions del tot el món, no hi hagi hagut accidents greus derivats de la circulació de les embarcacions.

La resolució de capitania també preveu que no es pugui circular a 25 metres de les zones on estigui senyalitzada la presència de cabussadors i de 50 metres quan es tracti d'una zona de bany. Això fa que sense mantenir una senyalització adient, sigui molt difícil impedir accidents que poden ésser molt greus atès que no quedaria gaire espai per circular.

Les boies que s'instal·len en tots dos Parcs faciliten la identificació de paratges com d'activitat de submarinisme i amb això millora la seguretat de les activitats.

3.- Conclusions

En aquests moments encara no s'ha publicat el contracte de manteniment de les boies de tots dos Parcs i la temporada comença per Santa Santa, per la qual cosa és urgent i imprescindible disposar d'un contracte adjudicat i signat com a molt tard a mitjans de maig atès que:

- La normativa estableix en el cas del PNMMBT que hi hagi una sèrie de boies instal·lades durant tot l'any, fet que en aquest moment no s'està produint.
- La contractació de mesures d'emergència a través de contractes menors únicament pot cobrir petites accions que no anirien més enllà de Setmana Santa; a finals de maig no hi haurà els camps de boies previstos si no es disposa d'un contracte que com a mínim permeti iniciar la instal·lació quinze dies abans, per poder iniciar els treballs i reduir la pressió de les activitats.
- Bona part de les boies perimetrals del PNMMBT, haurien de revisar-se l'abril, en cas de que hi hagi un trencament posterior i, en cas que s'origini un accident, aquest pot ser atribuïble a la manca de manteniment.
- Un cop comenci la temporada, si no es disposa de les boies, o bé es prohibeix l'ancoratge i algunes activitats com les immersions en diverses zones de tots dos Parcs, o bé es produiran danys en hàbitats protegits i amenaçats.
- En cas de prohibir les activitats hi hauria una aturada dels sectors amb un greu perjudici econòmic per a les empreses vinculades, clarament atribuïble a la gestió de l'administració, el que pot donar lloc a reclamacions respecte al lucre cessant.
- Si la senyalització de les zones regulades no és adequada, no es pot garantir que els usuaris siguin conscients que entren en una zona on la velocitat màxima és de 3 nusos i, per tant, augmenta molt el risc d'accident. Els sota signants no es fan responsables en cas que hi hagi algun accident per manca de senyalització per manca d'haver tramitat l'expedient.

Per tot això es demana que es tramitin com d'urgència els treballs d'instal·lació, manteniment i retirada de boies del Parc Natural del Montgrí, les Illes medes i el Baix Ter i del Parc Natural del Cap de Creus.

Ponç Feliu Latorre
Director del Parc Natural de Cap de
Creus
Signat electrònicament

Ramon Alturo Monné
Director del Parc Natural del Montgrí, les
illes Medes i el baix Ter
Signat electrònicament